

Grzegorz Ziółkowski

Teksty OD SERCA

Wrocław 2016

Dla Marty Steiner – antropolożki teatru i specjalistki
w dziedzinie klasycznego teatru chińskiego, dzielnie
walczącej z zespołem Guillaina-Barrégo,
który sparaliżował Jej ciało w grudniu 2012 r.

Książka stanowi część poszukiwania teatralnego PRACOWNI || ROSA „Wysłuchanie w PULS” (Brzezinka, Wrocław: 1 sierpnia – 1 października 2015, 26 stycznia – 26 lutego 2016), kierowanego przez Grzegorza Ziółkowskiego, konsultowanego przez Paula Allaina i wspieranego przez Instytut im. Jerzego Grotowskiego we Wrocławiu. Publikacja ukazuje się równoległe z większym wydawnictwem pt. *Dwugłós O CISZY*, którego *Teksty OD SERCA* są częścią.

Autor pragnie podziękować Iwonie Gutowskiej, Marii Bohdziewicz i Maciejowi Zakrzewskiemu, Dobrochnie Ratajczakowej, Agnieszce Pietkiewicz, Paulowi Allainowi i Joannie Labon, Marii Kapale, Marcie Pautrzak, Adamowi Domalewskiemu, a także Monice Blige z Instytutu Grotowskiego za Jej wsparcie i zrozumienie, Jakubowi Wittchenowi i Marcinowi Olivie Soto za fotografie, a Maciejowi Pachowiczowi za opracowanie graficzne publikacji.

Azylem PRACOWNI || ROSA jest Sala Teatralna im. Wojciecha Bogusławskiego w Collegium Maius UAM w Poznaniu. Pragniemy podziękować za możliwość pracy w tym miejscu kierownikom Katedry Dramatu, Teatru i Widowisk UAM, Dobrochnie Ratajczakowej i Elżbiecie Kalembie-Kasprzak, oraz dziekanom Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej UAM, Tomaszowi Pokrzywniakowi i Bogumile Kaniewskiej.

Spis treści

Wprowadzenie	7
PRACOWNIA ROSA	8
Dwugłos O CISZY	10
Teksty OD SERCA	23
■ O współczuciu	23
■ O teatrze	24
■ O aktorstwie	25
■ O przenikaniu się rzemiosła ze sztuką	28
■ O nie-reżyserowaniu	32
■ O teatrze, który powołuje do życia razem z bliskimi osobami	35
■ O powinnościach	36
■ O <i>Pogorzelsku</i>	37
■ O ludzkim wymiarze ciszy	41
■ O dwugłosie	43
Ten którego zwa...	45

Szczere słowa nie są piękne.
Piękne słowa nie są szczerze.

Laozi: *Księga dao i de*,
przeł. Anna Iwona Wójcik

Książka ta zawiera garść refleksji stanowiących intelektualne tło uprawianej w PRACOWNI || ROSA pracy warsztatowej i spektaklowej, a jednocześnie swoiste jej przedłużenie. Myśli te – zwarte w dziesięciu tekstach „po nic” – wyłaniają się jakby spod podłogi, „z podziemia” i konkretyzują w oczekiwaniu na praktykę, w jej toku i w jej następstwie. Żywię nadzieję, że mogą okazać się użyteczne i pomóc innym wyraźniej zobaczyć drogę, którą sami przemierzają. Ponieważ nie byłoby tych tekstów, gdyby nie praktyka, poprzedzają je podstawowe informacje o PRACOWNI || ROSA i jej teatralnym dwugłosie. W charakterze postscriptum występuje wiersz, napisany w czasie, gdy wszystko wydawało się jeszcze możliwe...

PRACOWNIA || ROSA to przestrzeń między ludźmi, służąca długofalowej pracy nad sobą oraz badaniu relacji między wyszkoleniem aktorskim a twórczością teatralną.

Praca skupia się na uważności i harmonizowaniu oddechu, ciała i głosu. Jej sercem jest jakość lekkości, poszukiwana w przepływie działań i dialogowaniu – z samym sobą, otoczeniem, partnerem, grupą. Staramy się ją uobecnić w treningu i w improwizacjach, pojmowanych jako przestrzeń gry, rozgrywki. Improwizacje pomagają zbudować pomost pomiędzy treningiem i dziedziną wyobraźni, kompozycji i kreacji. W tej domenie zjawiają się przedstawienia, powoływane do życia wspólnym wysiłkiem.

Od września 2012 r. PRACOWNIA || ROSA realizuje na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu intensywne praktyczne seminarium aktorskie ATIS.

W ramach ATIS prowadzone są poszukiwania i nauczanie w zakresie podstawowych i zaawansowanych technik aktorskich, obejmujących:

- bycie otwartym na dialog i dzielenie się z innymi
- integrowanie działania, ciszy, dźwięku, mowy i śpiewu
- precyzyjne reagowanie poprzez działanie na impulsy płynące od partnerów, z literatury i innych tekstów, z ikonografii, muzyki, z przestrzeni i natury oraz z wewnętrznej sfery skojarzeń, wyobraźni i pamięci.

Prace seminarium, zakorzenione w podejściu antropologicznym, skierowane są do międzynarodowego grona studentów, artystów i badaczy, którzy chcieliby w praktyczny sposób pogłębić swoje rozumienie ludzkiej kreatywności i ekspresji.

W latach 2012–2015 odbyło się dziewięć seminariów w Poznaniu i Brzezince, w których wzięło udział czterdzieści osób (kilka z nich kilkakrotnie) z następujących krajów: Anglia, Armenia, Cypr, Francja, Grecja, Hiszpania, Katalonia, Indie, Iran, Irlandia, Polska, Portugalia, Rumunia, Stany Zjednoczone, Szkocja, Turcja, Węgry i Włochy.

Kto zmobilizuje ciemność i... ciszę?

Caryl Churchill: *Gdzieś daleko*,
przeł. Małgorzata Semil

Dwugłos O CISZY, na który składają się bliźniacze przedstawienia PRACOWNI || ROSA: TAZM *Milczenie światła* i SERCE *Cisza wieloboku*, to próba mierzenia się z paradoksem mówienia o tym, czego się wystawić nie da. I to nie tylko dlatego, że gdy wypowiadam to „najdziwniejsze” słowo „cisza” – niszczy ją, jak to ujęła Wisława Szymborska. Choć o ludzkim i zwierzęcym cierpieniu niejednokrotnie nie sposób mówić, gdyż jest ono zbyt od słów odległe i poraża, nie wolno o nim milczeć. Ale wówczas – no właśnie co: „what is the Word”?, by postużyć się pytaniem Samuela Becketta.

TAZM *Milczenie światła* ukazuje próby odnalezienia wewnętrznego pionu w sytuacji krańcowej, nieludzkiej, a może – niestety – arcyłudzkiej opresji. Niesie z sobą pytanie o to, co stanowi źródło siły człowieka i sprawia, że może on przetrwać w ekstremalnych warunkach, wyniszczających jego ciało i serce-umysł.

Spektakl oparty został na książce Tahara Ben Jellouna *To oślepiające, nieobecne światło*, będącej literackim przetworzeniem relacji osoby osadzonej w ciemności na osiemnaście lat (od lat siedemdziesiątych do początku dziewięćdziesiątych minionego stulecia) w TAZMAMARCIE, ciężkim więzieniu w Maroku.

Maciej Zakrzewski i Maria Bohdziewicz na próbie spektaklu TAZM *Milczenie światła*,
26 kwietnia 2014, Sala Teatralna w Collegium Maius UAM w Poznaniu, fot. Jakub Wittchen

